

Békés megyei gépipari stratégia

Békés Megyei Önkormányzat

2016.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

1. Ágazati besorolás	3
2. A gépipar ágazat hazai szerepe, jelentősége	4
3. Nemzetközi kitekintés	12
3.1 Nemzetközi folyamatok.....	12
3.2 „Jó gyakorlatok” az ágazat fejlesztésére	12
4. Az ágazat súlya Békés megye gazdaságában	13
5. Problémák feltárása	17
6. Javaslatok a befektetés-ösztönzésre és a munkahelyteremtésre.....	20
Mellékletek.....	21
Felhasznált irodalom:	24

1. Ágazati besorolás

A Gazdasági Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere (TEÁOR) szerint:

TEÁOR 08 C feldolgozóiparon belül (bővebb besorolás lásd. 1. számú melléklet)

26. Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása (CI)

27. Villamos berendezés gyártása (CJ)

28. Gép, gépi berendezés gyártása (CK)

29. Közúti jármű gyártása (CL)

30. Egyéb jármű gyártása (CM)

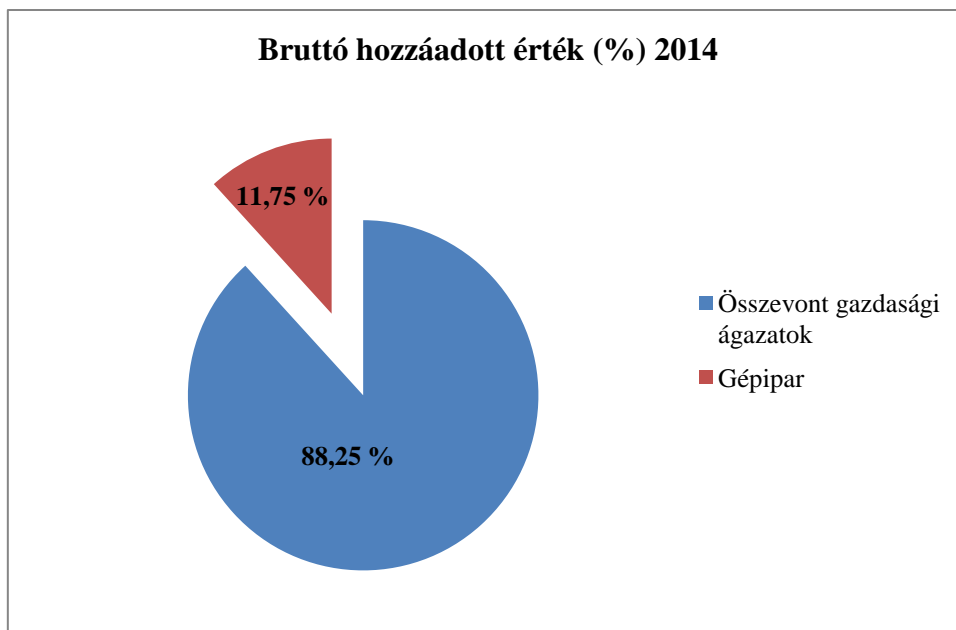
2. A gépipar ágazat hazai szerepe, jelentősége

A gépipar az egész gazdaság fejlődésének az alapja az Európai Unióban és hazánkban egyaránt. A gazdaság legkorszerűbb részeit öleli fel; a számítástechnikai és műszaki eszközök gyártásától kezdve az elektronikán át egészen a járművek előállításáig. A gépipar termelésünkben, és külkereskedelmünkben egyaránt fontos szerepet tölt be, továbbá a magyar ipar legnagyobb értékét előállító és foglalkoztató ágazata. A gépipari vállalkozások teljesítménye területileg erősen elkülönül egymástól, és főleg hazánk középső, nyugati, valamint északi térségeiben koncentrálódik. A gépipar tevékenységét a külföldi befektetések nagymértékben befolyásolták. A külföldi tőkebefektetők elsősorban az ország nyugati és középső felét részesítették előnyben, mivel itt már meg volt alapozva a gépipar korábban is. Az ágazat alágazatai közül a járműgyártás teljesítménye a legnagyobb hazánkban, illetve meghatározó az elektronikai termék és a számítógép gyártása is. A villamos és a gépi berendezések gyártása jelentősen elmarad az előbbi két alágazat mögött, ami a külföldi tőke hiányának és a termelési kapacitások kiépítetlenségének tudható be. A hazai gépipari vállalkozások döntő többsége exportra termel, ami szintén a külföldi beruházások miatt alakult így. A gépipari vállalkozások folyamatos kapcsolatban állnak a szakirányú képzéseket indító felsőoktatási intézményekkel, így célirányosan tudnak oktatni az egyetemeken, főiskolákon, figyelembe véve a leendő munkaadók szakemberek iránti igényeit. Mivel a gépiparban nagy a kereslet az újdonságok iránt, ezért magas az ágazatban a kutatási és fejlesztési tevékenység. Ugyanakkor megfigyelhető, hogy a recessziót a gépipar is megsínyli, mert válság idején jelentősen csökken a termékek iránti kereslet, ezáltal a termelékenység és a foglalkoztatottság is.

Az ipar belföldi értékesítése alágak szerint (millió Ft)				
	Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	Villamos berendezés gyártása	Gép, gépi berendezés gyártása	Járműgyártás
2010	257 101	126 933	147 956	305 037
2011	218 532	127 093	205 072	317 191
2012	174 106	127 090	241 312	288 121
2013	135 062	135 412	227 821	352 558
2014	117 890	137 314	219 343	463 577
2015	113 810	147 903	239 938	626 797

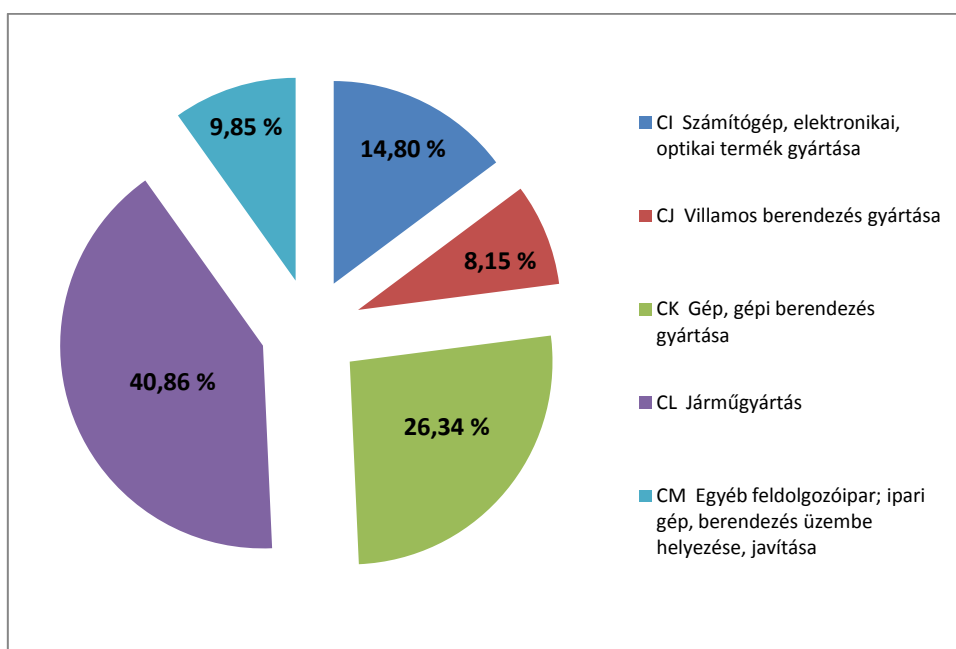
1. táblázat
(Forrás: saját szerkesztés, KSH adatok alapján)

A számítógép, elektronikai, illetve optikai termékek értékesítésénél csökkenő tendencia figyelhető meg az elmúlt hat évben. A gép és gépi berendezés bevételei ingadozást mutatnak, miközben a villamos berendezések tekintetében növekedésnek indult a belföldi termelés és értékesítés. Egyértelmű árbevétel növekedést egyedül a járműgyártás mutat, mivel ez tekinthető húzó alágazatnak a gépiparon belül országos szinten. A járműgyártás jelentős mértékben hozzájárul az ország GDP-jéhez, ami annak is köszönhető, hogy a külföldi befektetők számára vonzó lehetőségeket nyújt hazánkba leányvállalatokat telepíteni; illetve a kisebb, de minőségi termékeket előállító vállalkozásokkal bedolgozói munkára szóló szerződéseket kötni. Ezáltal a járműgyártás nemcsak a GDP javulását, de a munkanélküliség problémáját is orvosolja valamennyire.

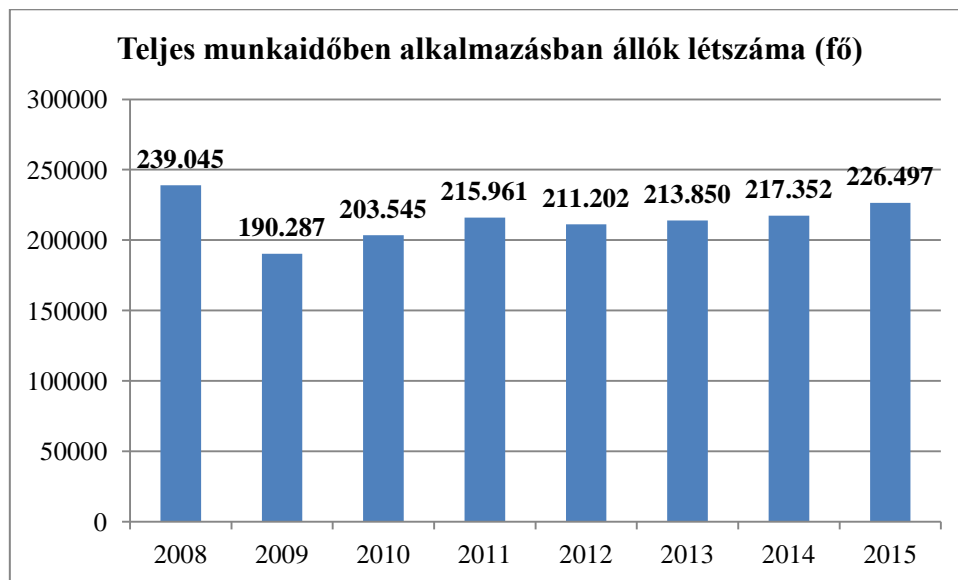
1. ábra
(Forrás: saját szerkesztés, KSH adatok alapján)

Az ágazat nemzetgazdasági súlyát jól mutatja, hogy 2015-ben 12,59% volt a GDP-hez való hozzájárulása. A gépiparon belül a vizsgált évben a különböző alágazatok más-más mértékben vették ki a részüket ebből a 12,59 %-ból.

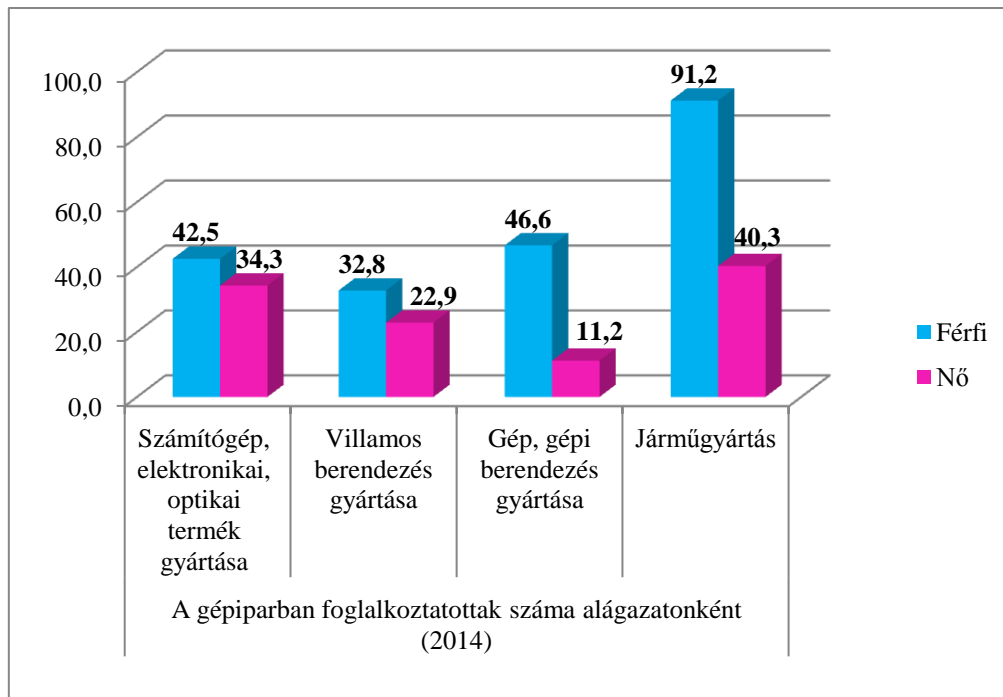
2. ábra: Bruttó hozzáadott érték alágazatonként, 2015.
(Forrás: saját szerkesztés, KSH adatok alapján)

Legjelentősebb alágazat a járműgyártás. Ez a szektor közel az egész gépipari teljesítményének 40 %-át tette ki 2014-be. Jelentős még a gép, gépi berendezések gyártása is. Ez a két alágazat az összes bruttó hozzáadott érték 2/3-át adja. A maradék 1/3-on közel azonos mértékben a villamos berendezés -, a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása, valamint az egyéb feldolgozóiparba tartozó termékek adják.

3. ábra
(Forrás: saját szerkesztés, KSH adatok alapján)

Az ágazatban dolgozók létszámát hosszabb időszoron vizsgálva megállapítható, hogy a 2008-as gazdasági válság visszaesést hozott a munkavállalók számában is. 2008-ban 239.045 fő volt a teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma, míg 2009-ben már csak 190.287 fő, ez több mint 20%-os létszámvesztés egy év alatt. 2010-től, kisebb ingadozásokkal, de növekedésnek indult a létszám, 2015-ben ez 226.497 főt jelentett, ami már csak 5%-al kevesebb, mint a recessziót megelőzően.

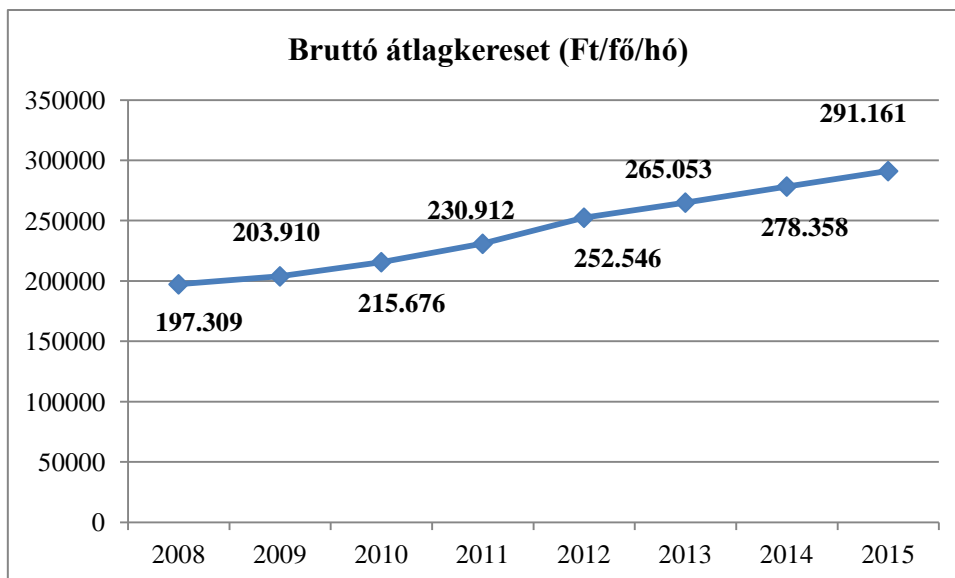

4. ábra: a gépiparban foglalkoztatottak száma alágazatonként (ezer fő, 2014)
(Forrás: saját szerkesztés, KSH adatok alapján)

A rendelkezésre álló adatok alapján elmondható, hogy egyre több nő tud elhelyezkedni az ágazatban, ami feltehetően a betanított, gyártósor melletti munkának tudható be. Míg a férfi munkavállalók száma ingadozást mutat az előző évekhez képest, addig a női munkavállalók száma növekedésnek indult. Bár a járműgyártás területén a férfiak vannak egyértelmű többségben, ez a szakmai munkát igénylő feladatoknak köszönhető.

A bruttó átlagkereseteket vizsgálva - országos szinten - folyamatos növekedés állapítható meg. Míg 2008-ban 197.309 forint a teljes munkaidőben foglalkoztatottak átlagkeresete, ez 2015-re 291.161 forintra növekedett, ez jelentős, több mint 47%-os bérnövekményt jelent.

6. ábra
(Forrás: saját szerkesztés, KSH adatok alapján)

<i>Erősségek</i>	<i>Gyengeségek</i>
<ul style="list-style-type: none"> • vonzó befektetési terület a külföldi beruházók számára • magas foglalkoztatottság • fejlődő felsőoktatási képzések 	<ul style="list-style-type: none"> • kevés vállalkozás rendelkezik stabil piaci pozíciókkal • szakemberhiány - képzett szakemberek elvándorlása • közép vállalatok hiánya • erős dunántúli koncentráció
<i>Lehetőségek</i>	<i>Veszélyek</i>
<ul style="list-style-type: none"> • kitörési pont lehet az autóipar, az elektronika és a nukleáris ipar • kapcsolódó szolgáltató szektorok erősítése • a gépipar célzott támogatása a hátrányosabb ágazatokban és térségekben 	<ul style="list-style-type: none"> • recesszió idején a külföldi befektetések visszaesése, gyárbezárások • átalakul a termelési profil • konkurencia lehet más ország, ahol alacsonyabb bérekért dolgoznak

2. táblázat: A magyar gépipar SWOT-elemzése
(Forrás: saját szerkesztés)

2011-ben mindössze 540 olyan gépipari ágazatba sorolt vállalkozást tartottak nyilván, melyek létszáma elérte az ötven főt. A termelésben, az értékesítésben - különösen az exportban -, és a foglalkoztatásban is meghatározó szerepet töltenek be ezek a cégek. Ugyanakkor területileg

erősen differenciálódnak, mivel elsősorban az ország középső, nyugati és északi térségeiben összpontosul.

Az ágazatcsoport kimagasló külföldi tőkét koncentrál, hiszen a külföldi tőkebefektetők a korábbi gépipari hagyományokkal rendelkező, illetve más piaci előnyöket biztosító térségeket részesítik előnyben, így termelési potenciáljuk az ország nyugati és középső részén összpontosul.

A gépipar négy ágazata közül a járműgyártás teljesítménye a legnagyobb az országban. A járműgyártás a nagy autóipari cégek betelepülésével Nyugat-és Közép-Dunántúlon koncentrálódik, melyhez várhatóan felzárkózik a dél-alföldi régió is a beszállítás révén. A számítógép, elektronikai, optikai termék gyártás teljesítménye Közép-Dunántúlon és Közép-Magyarországon a legnagyobb, de súlya alapján a Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon a leginkább kiemelkedő. Összességében a gépipari tevékenységben megfigyelhető területi különbségeket ezen két ágazat szereplői határozzák meg, melyet a multinacionális, külföldi piacra termelő vállalkozások jelenléte, termelésének jellemzői nagy mértékben befolyásolnak. Ezek a vállalkozások alapvetően exportra termelnek, értékesítésük több mint kilenczede a külpiacra irányul.

A gépipari szereplők jelentős összegeket fordítanak beruházásokra. Ezek a fejlesztések leginkább a gép és berendezés beszerzésére irányult. Az országban működő meghatározó gépipari vállalkozások aktív kapcsolatot ápolnak a szakirányú képzéseket kínáló felsőoktatási intézményekkel, ami követendő példa lehetne a megyében is. A Győrben működő Audi például 2012. január elsejétől megalapította a Széchenyi István Egyetemmel közösen az Audi Hungária Járműmérnöki Tanszékcsoporthat, ahol anyagtudományi, technológiai, járműgyártási, belsőégésű motorok szakirányban képzik a leendő vállalati szakembereket.

A gépipar húzóágazatnak számít a fejlett gazdasággal rendelkező országokban. A termelési folyamat során értékes alapanyagokat és többféle energiát használ fel, ezért széles körű a beszállítói hálózata. A magas fokú gépesítettség ellenére jelentős az emberi erőforrás szükséglete is. A gépipari termékek piacán nagy a kereslet az újdonságok iránt, ezért magas fokú az innováció és a kutatási, fejlesztési tevékenység.

A gépipar szereplői a Nyugat-Dunántúlon járultak hozzá a legnagyobb mértékben a feldolgozóipar hozzáadott értékéhez (63%). A gépipari hagyományokkal kevésbé rendelkező Dél-Dunántúlon és Dél-Alföldön a kibocsátás összege külön-külön nem érte el az országos teljesítmény 5%-át. A régiók közül Közép-Magyarországon volt a legmagasabb a gép, gépi berendezések gyártásával foglalkozó vállalkozások teljesítményének nagysága, ezáltal itt érte el a legnagyobb részesedést (56%) a kibocsátásból. Nyugat-és Közép-Dunántúlon a

járműgyártás a meghatározó, az ágazatba sorolt vállalkozások előbbi régióban a gépipar hozzáadott értékének kétharmadát, utóbbiban 48%-át állították elő.

2011 végén mintegy kétezer, legalább ötven főt foglalkoztató feldolgozóipari vállalatot regisztráltak hazánkban, melyek 27%-a a gépiparban tevékenykedik. A középvállalkozások (50-250 főt foglalkoztatnak) súlya a Dél-Alföldön a legnagyobb. A gépiparban a kizárólag külföldi tulajdonban lévő cégek vannak túlsúlyban, részarányuk 70%-os. A járműgyártás területén a külföldi tőkeállomány több mint háromnegyedével a nyugat-dunántúli cégek, további 14%-os hányadával a közép-dunántúliak rendelkeztek. Az ország ezen szegmense, és a gépipari tevékenység a külföldi befektetők vonzó célterülete. A gazdaság szerkezete, hagyományai, a földrajzi elhelyezkedés, a közlekedési és infrastrukturális hálózat, valamint a humán erőforrás feltételek kedvezően hatottak a külföldi működő tőke megtelepedésére.

A külföldi tőkeállomány közel kétharmada összesen nyolc vállalkozásban összpontosul, melyek tevékenységük alapján két ágazatba sorolhatóak. A járműgyártásban az Audi Hungária Motor Kft., a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft., a Magyar Suzuki Zrt. és a LUK Savaria Kuplunggyártó Kft. a legkiemelkedőbbek, míg a számítógép, elektronikai, optikai termék előállításában pedig a Samsung Zrt., a Robert Bosch Elektronikai Kft., valamint az NI Hungary Kft. a jelentősebb vállalkozások.

Hazánkban az elsők között, 2000 decemberében jött létre győri székhellyel a Pannon Autóipari Klaszter (PANAC) a legnagyobb multinacionális és magyar autóipari vállalatok támogatásával, hogy iparág specifikus szolgáltatásai révén elősegítse a hazai autóipar nemzetközi versenyképességének javítását. Stratégiai céljai között szerepel: a Pannon térség nemzetközi versenyképességének erősítése, az autóipar területén tevékenykedő vállalkozások hosszú távú hálózati együttműködés hatékonyságának növelése, beszállítói kapcsolatok kialakulásának, bővülésének elősegítése, szakemberbázis kialakítása, képzési igények közvetítése, beszállító-fejlesztési programok szervezése.

3. Nemzetközi kitekintés

3.1 Nemzetközi folyamatok

Az unióbeli vállalatok meghatározó szerepet töltenek be a gépipari termékek nemzetközi kereskedelmében. Az Európai Unióban a gépipari vállalatok száma megközelítőleg 169 000, ennek nagy része kis-és középvállalkozás. Az ágazatban foglalkoztatottak száma 3,3 millió főre tehető. A GDP és a termelés tekintetében az egyik legnagyobb ipari szektor az Unióban.

Az Európai Unió világpiaci részesedését tekintve 36%-kal bír az ágazatban, ennek köszönhetően a világ legnagyobb gépgyártója és exportőre. Versenyképességét elsősorban kiváló szakembereinek és kiváló minőségű, innovatív termékeinek köszönheti.

3.2 „Jó gyakorlatok” az ágazat fejlesztésére

Az ágazat Európai Unió támogatásból jelentős fejlesztéseket tudott és tud megvalósítani, a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programban is kiemelt terület lesz a feldolgozóipar.

Részben nemzetközi jó gyakorlatként tekinthetünk a Dél- Dunántúli Gépipari Klaszter és a Cseh Gépipari Klaszter nemrégiben kötött megállapodására, melynek értelmében mindkét fél vállalatai összefognak a gazdaság fejlesztésének érdekében, a kormányok támogatást nyújtanak az ágazatban; továbbá a szakképzések, piaci lehetőségek és tapasztalatok cseréjén keresztül törekednek a stratégiai együttműködésre.

Jó példaként tekinthetünk a korábban megvalósított pályázatokra - egyik példa a Csaba Metál Zrt. legutóbbi beruházása, melyet így ír le a honlapjuk (forrás: www.csabametal.hu):

„2015. február 18-án a Csaba Metál Zrt.-nél egymilliárd forintos beruházás keretében új üzemcsarnokot avatott fel Áder János köztársasági elnök és Majoros Béla vezérigazgató. A közel ezer embernek munkát adó cég fő profilja az alumínium-nyomásos öntés, vas-és acélszerkezet gyártás, alvázgyártás, járműalkatrész gyártás és buszgyártás. Az itt gyártott alkatrészek többek között a BMW és a Volkswagen gyárakhoz is eljutnak. Majoros Béla, a Csaba Metál Zrt. vezérigazgatója megemlítette, hogy 2 éve egy hasonló üzemcsarnokot avattak fel. Most ezzel, újabb 3262 négyzetméterrel bővült a létesítmény, mely felerészben uniós támogatásból valósulhatott meg.”

4. Az ágazat súlya Békés megye gazdaságában

A hagyományosan erős élelmiszeripari háttérrel rendelkező Észak-és Dél-Alföldön a gépipar a feldolgozóipar teljesítményének mindössze harmadát, illetve negyedét képviselte. Dél-Alföldön az ágazat nem tudott számottevő eredményt felmutatni. A Dél-Alföldön egyetlen egy 50 milliárd forintnál nagyobb teljesítményt produkáló gépipari vállalkozás sem volt 2011-ben. Ezzel szemben a gép, gépi berendezés gyártása a térségben húzóágazatnak számít, és 115 milliárd forint termeléssel is a gépipari kibocsátás több mint négytizedét tette ki. Közel azonos teljesítményt tudott felmutatni a járműipar és a villamos berendezés gyártása a térségben.

A megyében található vállalkozások közül több is autóipari, illetve multinacionális cégek beszállítójaként tevékenykedik. Négy meghatározó gépipari szereplője van a gazdaságnak Békés megyében, az egyik a Linamar Hungary Nyrt., a másik a Doherty Hungary Kft., harmadik a Csaba Metál Zrt. és negyedik az orosházi AKG Alföldi Kohászati és Gépipari Zrt. A Linamar a megye és az Alföld egyik legnagyobb mezőgazdasági gépgyártó vállalata, illetve növekvő tendenciát mutatnak autóipari megrendeléseik, bedolgozásai is. Termékeik többségét a különböző autóipari cégek megrendeléseire forgácsolt alkatrészek alkotják. A két orosházi és a békéscsabai telephelyen összesen 2 200 főt foglalkoztatnak, ezzel a régió egyik legnagyobb munkáltatójának számít a cég.

A Doherty Hungary Kft. Orosházán található. A háztartási gépipargyártásban, az autóiparban és az elektromos kéziszerszámparban használt tengelyek és forgórészek előállítására szakosodott a cég. Fő tevékenységük az esztergálás, a csúcs nélküli köszörülés, a forgácsolás és a hőkezelés.

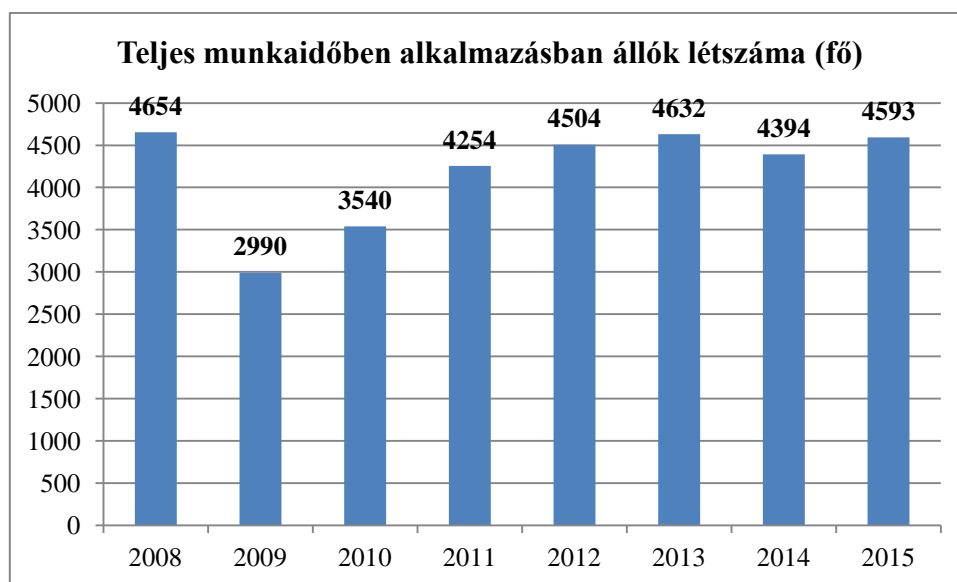
Harmadik kiemelkedő cég a békéscsabai Csaba Metál Zrt., amely az Orosházi út kivezető szakasza mellett található, és gépjármű-gyártással (Szeghalom), illetve autóipari alumínium-öntvények gyártásával foglalkozik elsősorban.

Az AKG Zrt. tevékenysége széles spektrumon mozog a gépipari alágazatokon belül, hiszen foglalkoznak vas-és acélöntéssel, fémmegmunkálással, csap-és szelepgyártással, bányászati, építőipari gépgyártással, vasúti és közúti kötött pályás járműalkatrészek, tartozékok gyártásával. Több belföldi és külföldi vállalatnak is végeznek beszállítói munkát. A cég acélöntödével, CNC forgácsolástechnológiával és szerelő üzemmel rendelkezik.

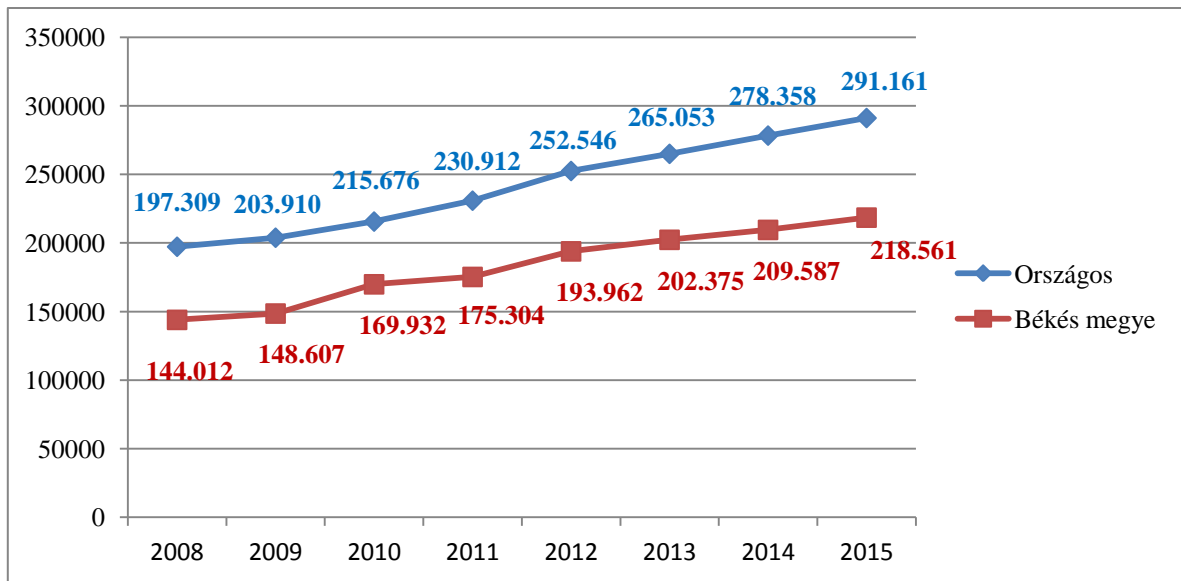
Természetesen több kisebb vállalkozás is működik a megyében a gépipar területén, de a fent említett cégek a meghatározóak mind termelésében, mind foglalkoztatás szempontjából.

A megyei gépipari cégek számára kitörési pontot és versenyképességet jelenthetne, ha még jobban be tudnának kapcsolódni az autóiipari bedolgozás áramlatába. Természetesen nagyban elősegítené az itteni vállalkozások helyzetét, ha megfelelő infrastruktúrával rendelkezne a megye - a megközelíthetőség nem utolsó szempont a befektetők számára. Továbbá - mint minden iparágban - szükség lenne célzott támogatásra a termelés fellendítése és a foglalkoztatottság növelése érdekében. A Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Linamar Hungary Nyrt. kezdeményezésére 2011-ben alakult meg 21 dél-alföldi gépipari vállalkozás és a Kecskeméti Főiskola részvételével a Gépipari Innovációs Beszállítói Klaszter. A klaszterbe tömörült cégek jelenleg is több autóiipari, multinacionális cég beszállítói. Céljuk, hogy a klaszteren belül a kisebb cégek, kkv-k az orosházi Linamar stabil beszállítói körét képezzék, másrészt a Linamarral együtt bejussanak a kecskeméti Mercedes gyár beszállítói körébe.

Békés megyében az iparágban dolgozó teljes munkaidőben alkalmazottak száma 2008-ról 2009-re több mint 55%(!)- al esett vissza. Foglalkoztatás terén ez az év volt a mélypont. 2010-re 550 fővel növekedett a foglalkoztatottak száma, így már elérte a 3540 főt. Ezt követően 2013-ig dinamikus növekedés figyelhető meg. 2015-re a munkavállalók száma már majdnem elérte a válság előtti létszámot.

7. ábra
(Forrás: saját szerkesztés, KSH adatok alapján)

8. ábra: Bruttó átlagkeresetek a gépiparban
(Forrás: saját szerkesztés, KSH adatok alapján)

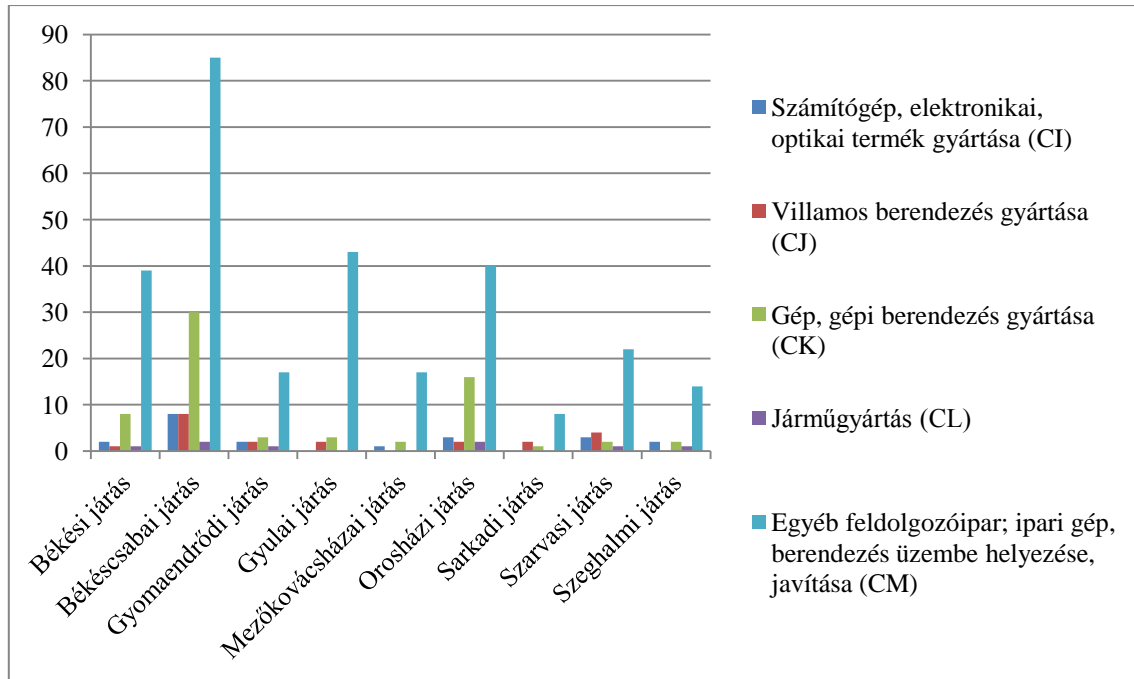
A bruttó átlagkereseteket vizsgálva megállapítható – több más iparággal párhuzamosan -, hogy a megyei átlagkeresetek jelentő mértékben az országos átlagok alatt alakulnak. A bérek növekedésének mértéke hozzávetőlegesen azonos mértéket mutat az országos átlagkeresettel. Békés megyében a 2008-as szinthez képest 2015-re közel 52%-os növekedés következett be. Ennek ellenére 2015-ben egy Békés megyei munkavállaló 25%-al kevesebb bért kap ugyanazért a munkáért, mint az országos átlag.

A megyében működő gépipari profilú vállalkozások számának járási bontását az alábbi táblázat tartalmazza.

Működő vállalkozások száma (db)	Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása (CI)	Villamos berendezés gyártása (CJ)	Gép, gépi berendezés gyártása (CK)	Járműgyártás (CL)	Egyéb feldolgozóipar; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása (CM)
Békési járás	2	1	8	1	39
Békéscsabai járás	8	8	30	2	85
Gyomaendrődi járás	2	2	3	1	17
Gyulai járás		2	3		43
Mezőkovácsházi járás	1		2		17
Orosházi járás	3	2	16	2	40
Sarkadi járás		2	1		8
Szarvasi járás	3	4	2	1	22
Szeghalmi járás	2		2	1	14

3. táblázat: Működő vállalkozások száma járási bontásban (2013)
(Forrás: saját szerkesztés, KSH adatok alapján)

Ebből jól látszik, hogy legnagyobb számban az „egyéb feldolgozóipar; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása (CM)” ágazatban van a legtöbb működő vállalkozás a megyében. Jelentősebb számú vállalkozás még a „gép, gépi berendezés gyártása (CK)” szektorban található a Békéscsabai-, valamint az Orosházi járásban, 30, illetve 16 darab.

9. ábra: Működő vállalkozások száma járási bontásban
(Forrás: saját szerkesztés, KSH adatok alapján)

A vállalkozások nagyságát tekintve jelentős túlsúlyban vannak a kis-, 1-4 főt foglalkoztató vállalkozások. 5-9 fő fölött már csak a Békési és Békéscsabai járásban találunk két számjegyű működő vállalkozást. 250 fő fölötti foglalkoztató mindösszesen 4 darab van a megyében.

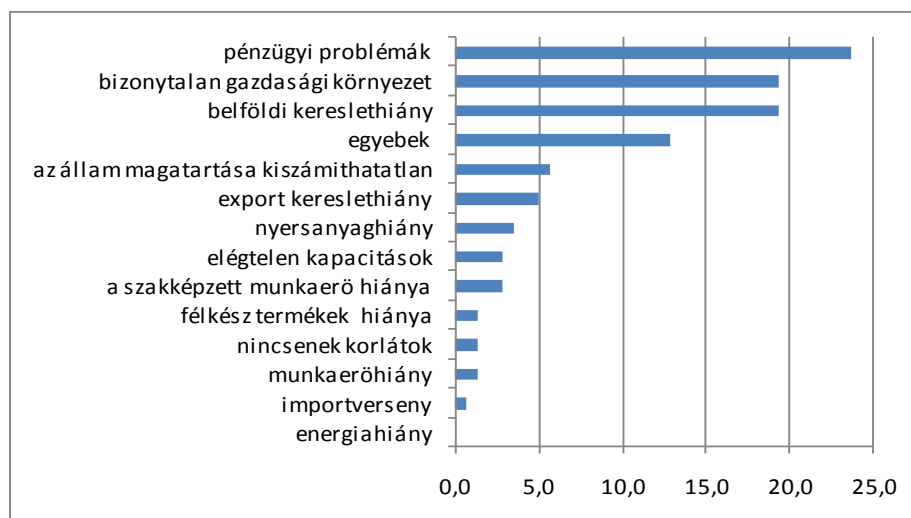
Létszám kategória	1-4 fő	5-9 fő	10-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő felett
Békési járás	36	10		2	3	
Békéscsabai járás	100	20	5	3	4	1
Gyomaendrődi járás	19	2	1		3	
Gyulai járás	44	1	1	1		1
Mezőkovácsházai járás	18	1	1			
Orosházi járás	48	6	2	1	4	2
Sarkadi járás	7	2	2			
Szarvasi járás	26	5			1	
Szeghalmi járás	17	0	1	1		

4. táblázat: Működő vállalkozások száma járási bontásban létszám kategóriájuk szerint (2013)
(Forrás: saját szerkesztés, KSH adatok alapján)

5. Problémák feltárása

A gépipari ágazatban, bár a gazdaság egyik húzóágazatának nevezhető, mégis felmerülnek különböző problémák. Ezek közé elsősorban, mint minden ágazatban a pénzügyi problémák tartoznak. További gondot jelent a nyersanyaghiány, az energiahiány, a szakképzett munkaerőhiány, illetve a belföldi kereslet hiánya. A gépiparra jellemző az importverseny, és az export kereslet hiány, bár ez utóbbi az elmúlt évek eredményei alapján javuló tendenciát mutat.

10. ábra: Növekedési akadályok a gépiparban
(Forrás: GKI)

A mezőgépgyártás nagy hagyományokkal rendelkező iparág hazánkban. A termelők elsősorban magyar KKV-k, de megtalálható néhány nagyobb multinacionális cég is, mint például a kombájngyártó CLAAS, a vetőgép-és ekegyártó Vogel & Noot vagy a bálázó gyártó McHale. A nemzetközi háttérű gyártók értékesítési stratégiájuk tekintetében a külpiacon preferálják. A magyar tulajdonban lévő mezőgépgyártók eddig elsődlegesen a hazai piacra fókuszáltak, azonban a támogatások csökkenésével, illetve megszűnésével rákényszerültek a külföldi piacok felé való nyitásra.

Több olyan gépipari szegmens található, amelyek stagnálnak a gyártás tekintetében. Ilyen például az élelmiszeripari és gasztronómiai gép-gyártás, melynek száma annak ellenére nem haladja meg országos szinten a harminc exportképes céget, hogy hazánkban az élelmiszerfeldolgozás nagy hagyományokkal rendelkezik. A hazai szerszámgépgyártók ideje végleg leáldozóban van, mindössze 4-5 gyártó maradt fenn, és az ő piaci potenciáljuk is minimálisra csökkent. A kisméretű fémmegmunkáló gépek piacán a fejlett nyugati és a kevésbé fejlett, ám sokkal olcsóbb ázsiai konkurencia miatt kevésbé versenyképesek a hazai vállalkozások.

További problémaforrás, hogy vannak a gépiparban olyan szegmensek, amelyek visszaszorultak az évtizedek folyamán.

Ezek közé tartozik például az energetikai gyártás, ahol összesen három cég maradt életben, és ezek sem magyar tulajdonban vannak, hanem német, orosz és indiai a tulajdonos. A nagyobb erőmű projekteknél a magyar cégek csak beszállítóként rúghatnak labdába, mivel a korábbi projektösszefogó vállalat megszűnt.

Másik visszaszoruló gépipari szegmens az olajipari gép-gyártók, amely elsősorban a MOL Nyrt. tulajdonában lévő gyártók és szolgáltatók körére korlátozódik. Azon olajipari gép-gyártók, amelyek nem a MOL beszállítói körét erősítik, függnék a tőkeszegénységtől és a vevők rugalmatlan hozzáállásától.

A háztartási kisgép, nyomdaipari-, építőipari-, kohászati- és vegyipari gép-gyártók kivétel nélkül olyan szegmenst képviselnek, ahol a hazai piaccal együtt a hazai ipar - gépgyártás és fejlesztés - megszűnt vagy nemzetközi vállalatok tulajdonába került. Ezekben a területeken mindössze néhány magyarországi gyártó maradt életben, de hosszú távú fennmaradásuk annak ellenére is bizonytalan, hogy termékeik versenyképesnek minősülnek.

A gépipar további problémái közé tartozik, hogy a megszűnő gépgyárak újraindítása vagy pótlása komoly anyagi és időbeli ráfordítást igényel. A hazai tulajdonban lévő piaci szereplők többsége kapacitáshiányban és tőkeszegénységben szenved, jellemző a fejlesztések halogatása. Kevés gépgyártó rendelkezik stabilnak nevezhető piaci pozíciókkal, ami ahhoz vezet, hogy nem tudnak kellő figyelmet fordítani a K+F tevékenységekre és a fejlesztést jelentő pályázatokra.

Sok vállalkozás a fennmaradás érdekében feladja addigi klasszikus gépgyártói profilját, és alkatrész beszállító vagy szerviz szolgáltató tevékenységbe kezdenek, ahonnan visszafordíthatatlan a folyamat, tehát termeléssel újra foglalkozni nincs esélyük. További sarkalatos pont, hogy a külföldi kézbe kerülő cégeket a befektetők felszámolják.

A gazdák által igényelhető mezőgazdasági géptámogatások lezárultak, így a hazai piac megszűnésével tapasztalat és nyelvismeret nélkül kénytelenek export piacra lépni a KKV gyártók. További problémaforrás, hogy megszűnt az egyetlen magyar energetikai generálkivitelező cég, így jelenleg nincsen olyan vállalkozás, amely képes lenne nagyobb hazai vagy külföldi energetikai projektekre pályázni. A technológiai projektek külpiaei elhelyezése finanszírozási források hiányában ellehetetlenül, a technológiák idővel elavulnak.

A Békés Megyei Önkormányzat a minél komplexebb helyzetkép feltárása érdekében gépipari munkacsoportos megbeszélést tartott, melyre meghívta az ágazatban működő cégek, vállalkozások képviselőit is. A megbeszélés elsődleges célja a szektorban működő foglalkoztatók munkaerő piaci igényének felmérése, problémáinak megismerése volt, hiszen a „Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-5.1.1-15 Megyei szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási – gazdaságfejlesztési együttműködések” című felhívás keretén belül lehetőség van munkaerő piaci programok támogatására. Ennek segítségével lehetőség nyílik a munkáltatói igények figyelembe vételével képzések szervezésére, a foglalkoztatás bővítésére, a hátrányos helyzetű álláskereső munkához juttatására.

A megbeszélésen elhangzottak általános és ágazathoz kapcsolódó problémák, egyaránt:

Probléma:

- szakképzett munkaerő hiánya
- az idénymunka nyáron elszívhatja a munkaerőt
- a nagy értékű gépekhez nem lehet arra alkalmatlan embereket állítani
- bérproblémák
- a fiatalok nem érdeklődnek a gépiparban végezhető fizikai munkakörök iránt
- a mások által szervezett kétes kimenetelű képzéseket nem tudják kivárni, ezért önerőből költséges belső képzéseket tartanak
- a képzések nem tudják követni a valós piaci igényeket, rugalmatlanok
- mivel a fejlesztések az automatizálás irányába tolódnak el, így meg van annak a veszélye, hogy pár év múlva a kiképzett munkaerő tudása elavult lesz
- sok esetben a betanított munkakörökbe alkalmazni kívánt munkaerő alapkompenciájával is probléma van

6. Javaslatok a befektetés-ösztönzésre és a munkahelyteremtésre

- a magyar tulajdonú beszállító cégek hátrányainak visszaszorítása
- technológiai fejlesztések - ezáltal nőhetne a foglalkoztatás az ágazatban
- célzott támogatások (pl. Békés megyében a mezőgazdasági gépgyártás fejlesztése, elősegítése)
- támogatásokhoz és hitelekhez való hozzáférés megkönnyítése
- a meglévő autóiipari bedolgozások kiterjesztése a dél-alföldi régióban
- képzési programok, duális képzések indítása a szakember-hiány kezelésére
- vállalati együttműködések támogatása
- vállalatok innovációs potenciáljának a javítása
- Dél-Alföldi Gépipari Klaszter létrehozása annak érdekében, hogy a megyében, illetve a régióban található gépipari vállalkozások egymást erősítve, segítve léphessenek piacra
- hosszú távú vállalati stratégia létrehozásának elősegítése
- kis-és középvállalatok bekapcsolódásának támogatása a beszállítói hálózatba
- kapcsolódó szolgáltató szektor erősítése
- mezőgazdasági gépgyártás területén segélyhitelezési rendszer bevezetése
- a technológiai projektek összefogásának érdekében szükséges lenne egy hazai integrátor cég megalapítása
- mezőgazdasági gép-gyártók hazai piacon történő megerősödésének támogatása

Mellékletek

1. számú melléklet

26 Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása

261 Elektronikai alkatrész, áramköri kártya gyártása

- 2611 Elektronikai alkatrész gyártása
- 2612 Elektronikai áramköri kártya gyártása

262 Számítógép, perifériás egység gyártása

- 2620 Számítógép, perifériás egység gyártása

263 Híradás-technikai berendezés gyártása

- 2630 Híradás-technikai berendezés gyártása

264 Elektronikus fogyasztási cikk gyártása

- 2640 Elektronikus fogyasztási cikk gyártása

265 Műszer-, óragyártás

- 2651 Mérőműszergyártás
- 2652 Óragyártás

266 Elektronikus orvosi berendezés gyártása

- 2660 Elektronikus orvosi berendezés gyártása

267 Optikai eszköz gyártása

- 2670 Optikai eszköz gyártása

268 Mágneses, optikai információhordozó gyártása

- 2680 Mágneses, optikai információhordozó gyártása

27 Villamos berendezés gyártása

271 Villamos motor, áramfejlesztő, áramelosztó, -szabályozó készülék gyártása

- 2711 Villamos motor, áramfejlesztő gyártása
- 2712 Áramelosztó, -szabályozó készülék gyártása

272 Akkumulátor, szárazelem gyártása

- 2720 Akkumulátor, szárazelem gyártása

273 Vezeték, kábel, szerelvény gyártása

- 2731 Száloptikai kábel gyártása
- 2732 Egyéb elektronikus, villamos vezeték, kábel gyártása
- 2733 Szerelvény gyártása

274 Villamos világítóeszköz gyártása

- 2740 Villamos világítóeszköz gyártása

275 Háztartási készülék gyártása

- 2751 Háztartási villamos készülék gyártása
- 2752 Nem villamos háztartási készülék gyártása

279 Egyéb villamos berendezés gyártása

- 2790 Egyéb villamos berendezés gyártása

28 Gép, gépi berendezés gyártása

281 Általános rendeltetésű gép gyártása

- 2811 Motor, turbina gyártása (kivéve: légi, közúti jármű-motor)
- 2812 Hidraulikus, pneumatikus berendezés gyártása
- 2813 Egyéb szivattyú, kompresszor gyártása
- 2814 Csap, szelep gyártása
- 2815 Csapágy, erőátviteli elem gyártása

282 Egyéb általános rendeltetésű gép gyártása

- 2821 Fűtőberendezés, kemence gyártása
- 2822 Emelő-, anyagmozgató gép gyártása
- 2823 Irodagép gyártása (kivéve: számítógép és perifériái)
- 2824 Gépi meghajtású hordozható kézi szerszámgyártás
- 2825 Nem háztartási hűtő, légállapot-szabályozó gyártása
- 2829 M.n.s. egyéb általános rendeltetésű gép gyártása

283 Mezőgazdasági, erdészeti gép gyártása

- 2830 Mezőgazdasági, erdészeti gép gyártása

284 Szerszámgyártás

- 2841 Fémmezmunkáló szerszámgyártás
- 2849 Egyéb szerszámgyártás

289 Egyéb speciális rendeltetésű gép gyártása

- 2891 Kohászati gép gyártása
- 2892 Bányászati, építőipari gép gyártása
- 2893 Élelmiszer-, dohányipari gép gyártása
- 2894 Textil-, ruházati, bőripari gép gyártása
- 2895 Papíripari gép gyártása
- 2896 Műanyag-, gumifeldolgozó gép gyártása
- 2899 M.n.s. egyéb speciális gép gyártása

29 Közúti jármű gyártása

291 Közúti gépjármű gyártása

- 2910 Közúti gépjármű gyártása
- **292 Gépjármű-karosszéria, pótkocsi gyártása**
- 2920 Gépjármű-karosszéria, pótkocsi gyártása
- **293 Közúti jármű alkatrészeinek gyártása**
- 2931 Járművillamossági, -elektronikai készülékek gyártása
- 2932 Közúti jármű, járműmotor alkatrészeinek gyártása
- **30 Egyéb jármű gyártása**
- **301 Hajó, csónak gyártása**
- 3011 Hajógyártás
- 3012 Szabadidő-, sporthajó gyártása
- **302 Vasúti, kötöttpályás jármű gyártása**
- 3020 Vasúti, kötöttpályás jármű gyártása
- **303 Légi, űrjármű gyártása**
- 3030 Légi, űrjármű gyártása
- **304 Katonai harcjármű gyártása**
- 3040 Katonai harcjármű gyártása
- **309 Egyéb jármű gyártása**
- 3091 Motorkerékpár gyártása
- 3092 Kerékpár, mozgássérültkocsi gyártása
- 3099 M.n.s. egyéb jármű gyártása

Felhasznált irodalom:

<http://www.mgyosz.hu/gyaripar/2006junius/gepipar.pdf>

<http://profitalhatsz.mkik.hu/vallalkozok/Gepipar.pdf>

<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/gyorgepipar.pdf>

http://w3.rkk.hu/nyuti/tep/agazati_gepipar_vez.pdf

<http://2010-2014.kormany.hu/download/c/42/41000/Feh%C3%A9r%20K%C3%B6nyv.pdf>

<http://www.ddgk.hu/tartalomkezo/pdf-letoltes/197>